

90 vuotta sitten:

Saksalaiset valtaavat Huopalahden

Suurten tapahtumien keväällä 1918 uusi vaihe koitti Haagassa, kun punainen valta päättyi saksalaisten vallattuun. Sisällissodan valkoinen osapuoli oli pyytänyt apua Saksasta ja erikseen Suomea varten koottu "Ostsee-Division", Itämerendivisioona, nousi kenraalimajuri, kreivi **Rüdiger von der Goltzin** johdolla maihin Hangossa 3. huhtikuuta. Yli 9000 miehen sotajoukko lähti kohden Helsingin rauta- ja maantien suunnassa punakaartien yrittäessä tehdä vastarintaa. Punaisien parhaat joukot ja painopiste oli kuitenkin Tamperella, josta juuri samaan aikaan taisteltiin.

Lännestä Itämerendivisioona lähestyi Helsingin rataa ja Turun maantietä pitkin. Joukot saapuivat Helsingin maalinnoituksen läntisen osien eteen tiedusteluosillaan 10. huhtikuuta ja päävoimin seuraavana päivänä Leppävaaran asemalla ja Sellon vaiheilla. Punaiset olivat miehittäneet linnoituslaitteet ehkä 1500 miehellä, mutta vetäytyivät iltapäivällä 11.4. käydyin lyhyen taistelun jälkeen Pitäjänmäen suuntaan.

Saksalaiset pääsivät etenevän iltaan mennessä Meilahden ja Huopalahden tasalla, johon jäivät lyhyen yölevon ajaksi, syynä ilmeisesti punaisten tiukentunut vastarinta. Punaisilla oli jonkin verran joukkoja asemassa Ruskeasuon ja Ilmalan alueilla, mutta saksalaiset löivät nämä 12.4. ja jatkoivat toisaalta Töölön suuntaan, toisaalta Ilmalan kautta Pasilaan. Klo 5 aamulla 12.4. alkanut hyökkäys vei saksalaiset lopulta aina Helsingin keskustaasta asti ja viimeiset punaiset antautuivat katutaistelujen jälkeen 13.4. Itämerendivisioonasta osa jäi tämän jälkeen miehitysjoukoksi Helsinkiin, osa jatkoi sotaretkettä rataa pitkin Riihimäelle ja Hämeenlinnaan.

Huopalahti oli hetken aikaa saksalaisten toiminnan keskus, mm. divisioonan huolto kulki rautatien takia sen kautta ja komentopaikkakin oli 11.–12.4. siellä. Kenraali itse yöpyi silloisessa Grejusin (Reijolan) kartanossa.

Teloitus Huopalahdessa

Saksalaisten käynnistä Haagassa on jäänyt kaksi selvää muistomerkkiä. Lapinmäentien ja Korppaantien kulmassa on kahden saksalaisen sotilain hauta, melko yksikertainen kulmikas kivipaasi, josta selviää siihen haudattujen nimet: Karabinier (sotamies) **Arthur Beukert** ja Gefreiter (korpraali) **Bruno Seibt**. Kumpikin kaatunut kuului Itämerendivisioonan "Sächsisches Karabinier-Regiment" -nimiseen

Punaisten hauta Pohjois-Haagan aseman tuntumassa.

yksikköön. Suomennettuna tämä olisi "Saksilainen ratsuväkirykmentti", mutta käytännössä kyseessä oli viisikomppaniainen pataljoona, ja jonka toiseen komppaniiaan em. saksalaiset kuuluivat.

Saksalainen tapa oli haudata kaatuneet melko lähelle kaatumispaikkaa, ts. omista sodissamme ollutta käytäntöä kuljettaa kotiseurakunnan hautausmaalle ei ollut.

Toinen muistomerkki on Pohjois-Haagan aseman tuntumassa ja tunnetaan punaisten hautana. Paikalle haudattiin saksalaisten teloitettuja suomalaisia sekä neljä virolaista, joista yksi oli tuolloisen Viron väliaikaishallituksen varapääministeri **Jüri Vilms**. Virolaiset kaivettiin parin vuoden päästä haudattuaan ylös ja vietiin kotimaahansa. 2000-luvulla Vilmsinä viedyn ruumiin ja muiden virolaisten henkilöllisyys on kyseenalaistettu.

Saksalaisten Etelä-Haagassa suorittama teloitus on tosiasia, mutta sen syystä ei ole täysin luotettavaa tietoa. Yleisimmin toistetun ja ilmeisesti perimätietoon perustuvan selityksen mukaan saksalaiset löysivät alueen vallattuaan 12.4.1918 osoitteessa Vanha Viertotie 12:n kellarista Pitäjänmäeltä ja Laakolahdesta vetäytyneitä punaisia sekä heidän kanssaan kellarin suojaan menneitä Helsingfors Torvströfabrik AB:n työntekijöitä ja huopalahdelaisia.

Kellarissa oli kertomuk-

Kahden saksalaissotilain hauta Lapinmäentien ja Korppaantien kulmassa.

sen mukaan 150 henkeä, jotka nostivat valkoisen lipun antautumisensa merkiksi. Tämän jälkeen joku aseistautuneista punakaartilaisista kuitenkin ampui. Eräissä kertomuksissa mainitaan jopa em. kahden saksalaisen sotilaan tulleen tässä yhteydessä ammutuksi. Saksalaiset komensivat tämän jälkeen kaikki miespuoliset kellarissa olleet riviin tielle, ottivat umpimähkään rivistä joka kolmannen ja kuljettivat nämä n. 40–45 miestä läheiselle suolle, nykyisen Vihdintien liikenneympyrän ja Riistavuoren puoliväliin, jossa ampuivat kaikki.

Seuraavana päivänä huopalahdelaiset hakivat suolta omaisensa, mutta jäljelle jääneet 28 vieraspaikkakuntalaista kuljetettiin yöllä hevosella venäläisten rakentamaa tykkietä pohjoiseen nykyiseen paikkaan. Se oli tuolloin asumaton, Helsingin maalinnoitukseen kuuluvaa aluetta.

Teloituspaikalle suolle pystytettiin puinen muistoristi, joka näkyy vielä 1930-luvun kuvissa. Kivimiesten ammattiosasto puolestaan pystytti yhteishaudalle muistokiven 1919 ja alue aidattiin 1939. Hautaa hoitivat aluksi Haagan työväenyhdistyksen jäsenet, myöhemmin sen hoito on siirtynyt kaupungille.

Toisen version mukaan teloituksen syynä oli se, että punaiset olisivat ampuneet Huopalahdessa Itämerendivisioonan komentajan autoa ja teloitus olisi ollut rangaus tuesta. Kolmas versio puolestaan esittää kyseessä olleen "puhdistuksen", jossa paikkakunnan valkoiset olisivat osoittaneet saksalaisille ne punaiset, joista haluttiin lopullisesti päästä eroon. Edellinen autoon liittyvä versio ei ole uskottava, vaikka itse auton tulituksen kohteeksi joutuminen on ikuistettu von der Goltzin muistelmiin. Paikkakunnan valkoisten tai suojeluskunnan sekaantumisen asiaan puolestaan on uskottavaa, niin tapahtui laajasti Suomessa ja noin 8400 punaista teloitettiin valkoisten toimesta sodan aikana ja loppuselityksellä.

Totuus asiassa tuskin koskaan enää selviää ja tapahtumassa on voinut olla piirteitä kaikista em. selityksistä. Teloitettujen määräkään ei ole yksiselitteinen. Tapahtuma oli joka tapauksessa ikävän ajan vielä ikävämpi päätös Huopalahdessa.

KK

Lähteet

Lappalainen, Jussi T., Punakaartin sota 2, Helsinki 1981
Paavolainen, Jaakko, Poliittiset väkivaltaisuuksien Suomessa 1918, "Valkoinen terrori", Helsinki 1967

Saksalaiset "hyökkäivät" nykyisen Mätäpuron varrella Haagassa keväällä 1918. Tämä tuon ajan laajalti levinnyt propagandakuva on otettu taistelujen jälkeen ja poseerattu, sillä hyökkäyssuunta on länteen, todennäköisesti näin saadun myötävälön takia. Kuvauspaikka on silloisen Haagan raitiotien päätepysäkin tuntumassa, nykyisen Hämeenlinnantien kohdalla vähän ennen sen ylittävää rautatiesiltaa, kuvaussuunta on Ruskeasuon risteyksestä päin.

Miljardi keskustatunneliin vai peruspalveluihin?

Jo kerran vihreiden tuella kuopattu keskustatunneliajatus heräsi jälleen henkiin yllättäen kaupunkisuunnittelulautakunnassa. Mutta kuka haluaa maksaa miljardin siitä, että erityisesti espoolaiset pääsisivät nopeammin pari kilometriä kantakaupungin läpi?

Jos rahaa on käytössä miljardi enemmän, niin parempiakin rahanreikiä löytyy. Vihreät näkemykset tukevat heikompien asiaa siten, että myös vammaisten oikeuksista tasavertaiseen elämään pidetään kiinni. Vammaisten ihmisten henkilökohtaisten avustajien saaminen on monen mielestä ollut hankalaa. Valtakunnallisesti ei vielä olla subjektiivisen oikeuden tilanteessa. Silti elämää tasa-arvoistava riittävä budjetointi avustajapalveluihin olisi merkittävä askel. Toki kotipalveluja ja siivouspalveluja varmaan tarvitaan lisäksi jatkossakin. Eikä avustaja oikeata ystävää korvaa. Silti tasavertainen harrastuksiinkin ja kotoa toisten ihmisten pariin pääseminen on ihmisarvoisen elämän kannalta olennaista.

Jo käynnistynyt rakennemuutos sosiaalisektorilla on kehitysvammaisten asumisen siirtyminen laitoksista kodin omaisempiin ratkaisuihin. Tämä vaatii siirtymävaiheessa lisää rahaa, myös avustajapalveluihin.

Useampi vammautunut tai syntyjään vammaainen ihminen pystyisi antamaan työpanoksensa kaupungin, yksityisen yrittäjän tai järjestön palvelukseen, kunhan työolosuhteet hoidetaan kuntoon ja tarvittava lisätuki mahdollistuu.

Kuljetuspalvelut ja niihin liittyvät puutteet ovat puhuttaneet laajasti Helsingissä jo vuosia. Ja ihan syystäkin. Nyt pyritään onneksi saamaan kunnalle parempi kokonaisvastuu toiminnasta antamalla kuljetuspalvelujen kokonaisuus kaupungin oman liikelaitoksen, Palmian, hoidettavaksi. Kuitenkin on tärkeää, että sosiaalivirasto vastaa edelleen asiakasohjauksesta ja puuttuu ongelmatilanteisiin tarvittaessa jatkossakin. Asiakasta ei saa jättää ongelmatilanteissa yksin.

Sosiaali- ja terveyssektoreiden budjetit paineet ovat tuntuvat, toisaalta sosiaali- ja terveystoimen yhdistyminen yhdeksi hallintokunnaksi naapurikuntien tapaan

ei ole vielä toteutunut Helsingissä. Lastensuojelulain uudistus vaatii paljon Helsingissä lisää päteviä sosiaalityön ammattilaisia ja ennen kaikkea puustusta varhaisempaan tukeen ja puuttumiseen. Nyt lastensuojelussa on aivan liian paljon muodollisesti epäpäteviä työntekijöitä. Helsingin tulisi kiireesti järjestää oma täydennyskoulutus sopiville henkilöille, mieltä palkkatarkkaisu ja työsuhteasuntojen saatavuus kokonaisuutena pätevien ja pysyvien sosiaalityöntekijöiden saamiseksi.

Helsingin tulisi olla Suomen paras kuntatyönantaja. Tällöin työvoiman saatavuus ei olisi suuri ongelma. Henkilöstömitoituksen saamisella valtakunnallisen suosituksen mukaiseksi, erityisesti työvoimapulan hoito- ja hoiva-aloilla, on kiire.

Myös hoitotakuun toteutumista on seurattava ja tarvittaessa reagoitava talousarvion valmistelussa. Muistihäiriötä sairastavien määrä on kasvussa. On järkevää mahdollistaa riittävästi tuettua asumista heille kotona tai turvallisuusyistä kodin ulkopuolella. Tämä vaatii uutta ajattelua ja uuden toiminnan käynnistämisen tukemista.

Peruspalveluiden parantamista kaivataan kipeästi väestön ikääntyessä. Onko syytä laittaa rahaa kunnallisiin peruspalveluihin, joiden saatavuuteen voi luottaa. Vai upottaa miljardi veroeuroa henkilöautojen kulkua nopeuttamaan kantakaupungin läpi? Kuka haluaisi veroäyrinsä nousevan keskustatunnelin takia? Minä en ainakaan. Ihminen on arvokkaampi kohde.

Sirkku Ingervo
kaupunginvaltuutettu (vihr.)
sosiaalilautakunnan jäsen
erityisopettaja
kahden lapsen äiti

